

Περιεχόμενα

Προλεγόμενα	11
-------------------	----

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Κεφάλαιο 1

Παναγιώτης Καφετζής

ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ	19
---	----

1. Εισαγωγή	19
2. Η εθνικιστική «εντροπία»	19
3. Ελλάδα: τα σύνορα μιας ταυτότητας σε κρίση	29
4. Περί εθνοκεντρισμού: μια παρέμβαση	37

Κεφάλαιο 2

Στέλιος Αλειφαντής

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	48
----------------------------	----

1. Το βαλκανικό περιβάλλον	52
2. Η κρατική χειραφέτηση στα Βαλκάνια	57
3. Τα Βαλκάνια στο μεσοπόλεμο	60
4. Βαλκάνια και Ψυχρός Πόλεμος	66
5. Οι σύγχρονες εξελίξεις της δεκαετίας του '90	72

Κεφάλαιο 3

Ενάγγελος Πρόντζας

ΣΥΜΒΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ:

Η προσπέλαση στους οικονομικούς μηχανισμούς

της Μακεδονίας	88
----------------------	----

1. Προς την ιστορία των βαλκανικών οικονομιών	88
2. Αγροτική δομή και αγροτικό κράτος	95
3. Η δυναμική στον καθημερινό βίο	102
4. Η ασπίδα κατά του εθνικισμού.....	112
5. Προσλήψεις του (βαλκανικού) οικονομικού εθνικισμού	119
Postscriptum	126

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κεφάλαιο 1

Αικατερίνη Μιχαλοπούλου

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ:

ΤΡΕΙΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ .....

131

1. Το αντικείμενο και οι στόχοι της έρευνας	131
2. Μεθοδολογία	136
2.1 Γενικά χαρακτηριστικά της μεθόδου.....	136
2.2 Οι τεχνικές	138
2.3 Οι διαδικασίες για τη συλλογή της πληροφορίας.....	144
3. Δημογραφικά-κοινωνικά χαρακτηριστικά του δείγματος της μεγάλης κλίμακας εμπειρικής κοινωνικής έρευνας	157

Κεφάλαιο 2

Παναγιώτης Καφετζής, Αικατερίνη Μιχαλοπούλου,

Ευδοκία Μανώλογλου, Πάρις Τσάρτας

ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ .....

171

1. Μια αίσθηση περί «υπερβολικού πλήθους» ξένων.....	174
2. Η εθνική και θρησκευτική ταυτότητα του «άλλου».....	179
3. Ανοχή για τον «άλλο» και συμπάθεια για χώρες-λαούς	194
4. Μια κλίμακα για την ξενοφοβία	203
5. Ετερότητα και διαφορά.....	212

Κεφάλαιο 3

Πάρις Τσάρτας

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

«ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ».....

223

A. ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ-ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ: ΚΥΡΙΑΡΧΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 1990	223
1. Τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της ανάπτυξης της περιοχής: σε αναζήτηση της «συνέχειας»	223
2. Η πορεία ανάπτυξης της περιοχής μετά το 1990: θεωρητικές προσεγγίσεις και γεωπολιτικά δεδομένα	231
3. Από τη μελέτη ανάπτυξης στην εμπειρική διερεύνηση	240
B. ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ-ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	240
Εισαγωγή: προβλήματα, ιδανικά και δικαιώματα	240
1. Η επίδραση που έχουν οι αλλαγές στα Βαλκάνια και στις ανατολικές χώρες στην οικονομική ανάπτυξη της Μακεδονίας	244
2. Επαγγελματικές και κοινωνικές σχέσεις με άτομα προερχόμενα από τις βαλκανικές και τις ανατολικές χώρες	251
3. Ο ερωτώμενος ως εργαζόμενος, ο ερωτώμενος ως μετανάστης	258
4. Η παρουσία των ξένων μεταναστών στην τοπική οικονομική ζωή	266

Κεφάλαιο 4

Ευδοκία Μανώλογλου

Η ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΕΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	273
Εισαγωγή: η σύγκριση ομάδων	273
A. Οικονομική συνεργασία της Μακεδονίας με βαλκανικές και ανατολικές χώρες	276
B. Προτάσεις πολιτικής για την επιτυχία της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στις βαλκανικές και στις ανατολικές χώρες	290
Γ. Μακεδονία: επιχειρησιακό κέντρο των Βαλκανίων	299
Δ. Διασυνοριακή (πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική) συνεργασία	309
E. Η παρουσία των οικονομικών μεταναστών (νομίμων και παρανόμων) στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Μακεδονίας	319
Αντί συμπεράσματος: αναγκαιότητα χάραξης δημόσιας και ιδιωτικής στρατηγικής	327

Κεφάλαιο 5

Μαρία Γιαννησοπούλου

Η ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΑΛΜΩΠΙΑ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ 330

Α. «ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ» ΜΙΑΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ 331

Β. Ο ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ 354

1. Ο κοινωνικός χώρος 354

2. Ο χώρος της παραγωγής 376

3. Ένας διαρκής ιστορικός ενεστώς 383

4. Πολιτική και πολιτισμική συγκρότηση των ομάδων 396

Επίλογος 419

Η ερευνητική ομάδα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ 427

Βιβλιογραφία 437

Παράρτημα Ι

Πίνακες κεφαλαίων 467

Παράρτημα ΙΙ

Τεχνικά κείμενα 601